

تمرین‌های سری سوم

مدرس: علیشاهی و شریفی تبار

تمرین ۱

در هر یک از قسمت‌های زیر، سرعت، تندی و شتاب ذره با موضع $\mathbf{r}(t)$ در زمان t را بیابید. مسیر ذره را توصیف کنید.

$$\text{آ) } \mathbf{r} = t^2 \mathbf{j} + t \mathbf{k}$$

$$\text{ب) } \mathbf{r} = t^2 \mathbf{i} - t^2 \mathbf{j} + \mathbf{k}$$

$$\text{ج) } \mathbf{r} = a \cos t \mathbf{i} + a \sin t \mathbf{j} + ct \mathbf{k}$$

$$\text{د) } \mathbf{r} = a \cos \omega t \mathbf{i} + b \mathbf{j} + a \sin \omega t \mathbf{k}$$

$$\text{ه) } \mathbf{r} = ae^{t} \mathbf{i} + be^{t} \mathbf{j} + ce^{t} \mathbf{k}$$

$$\text{و) } \mathbf{r} = at \cos \omega t \mathbf{i} + at \sin \omega t \mathbf{j} + b \ln t \mathbf{k}$$

$$\text{ز) } \mathbf{r} = a \cos t \sin t \mathbf{i} + a \sin^2 t \mathbf{j} + a \cos t \mathbf{k}$$

تمرین ۲

نقطه P در امتداد منحنی فصل مشترک استوانه $z = x^2$ و صفحه $x + y = 2$ در جهت افزایش y با تندی ثابت $v = 3$ حرکت می‌کند. سرعت P را وقتی در $(1, 1, 1)$ است، بیابید.

تمرین ۳

نشان دهید که اگر حاصل ضرب نقطه‌ای سرعت و شتاب یک ذره متحرک مثبت (یا منفی) باشد، تندی ذره صعودی (یا نزولی) است.

تمرین‌های سری سوم

تمرین ۴

اگر بردارهای موضع و سرعت یک ذره متحرک همواره بر هم عمود باشند، نشان دهید که مسیر ذره روی یک کره قرار دارد.

تمرین ۵

عبارت زیر را بسط داده و ساده کنید:

$$\frac{d}{dt} \left(\mathbf{u} \times \left(\frac{d\mathbf{u}}{dt} \times \frac{d^2\mathbf{u}}{dt^2} \right) \right).$$

تمرین ۶

صفحه $x + y + z = 1$ کره $x^2 + y^2 + z^2 = 1$ را در دایره C قطع می‌کند. مرکز $\mathbf{r}_0$ و شعاع r از C را بیابید. همچنین دو بردار یکه عمود بر هم $\hat{\mathbf{v}}_1$ و $\hat{\mathbf{v}}_2$ موازی صفحه C را پیدا کنید. (راهنمایی: به طور مشخص، نشان دهید که $\hat{\mathbf{v}}_1 = (\mathbf{i} - \mathbf{j})/\sqrt{2}$ یک چنین برداری است؛ سپس بردار دوم را عمود بر $\hat{\mathbf{v}}_1$ پیدا کنید.) با استفاده از نتایج خود، یک پارامتری سازی برای C بسازید.

تمرین ۷

در هر قسمت، منحنی داده شده را در همان جهت و بر حسب طول قوسی که از نقطه نظیر $t = 0$ سنجیده می‌شود، مجدداً پارامتریزه کنید.

(آ) $\mathbf{r} = At\mathbf{i} + Bt\mathbf{j} + Ctk, \quad (A^2 + B^2 + C^2 > 0)$

(ب) $\mathbf{r} = e^t\mathbf{i} + \sqrt{2}t\mathbf{j} - e^{-t}\mathbf{k}$

(ج) $\mathbf{r} = a \cos^3 t\mathbf{i} + a \sin^3 t\mathbf{j} + b \cos 2t\mathbf{k}, \quad (0 \leq t \leq \frac{\pi}{4})$

(د) $\mathbf{r} = 3t \cos t\mathbf{i} + 3t \sin t\mathbf{j} + 2\sqrt{2}t^{3/2}\mathbf{k}$

تمرین ۸

اگر منحنی $\mathbf{r} = \mathbf{r}(t)$ دارای سرعت صفر نشو پیوسته $\mathbf{v}(t)$ بر بازه $[a, b]$ و t_0 نقطه‌ای در $[a, b]$ باشد، نشان دهید که تابع

$$s = g(t) = \int_{t_0}^t |\mathbf{v}(u)| du,$$

یک تابع صعودی بر $[a, b]$ است؛ و در نتیجه دارای معکوس است:

$$t = g^{-1}(s) \Leftrightarrow s = g(t).$$

تمرین‌های سری سوم

بدین ترتیب نشان دهید که منحنی را می‌توان بر حسب طول قوس سنجیده شده از t پارامتریزه کرد.

تمرین ۹

مماس، قائم، قائم دوم یکه و نیز انحنا و تاب منحنی

$$\mathbf{r} = \sin t \cos t \mathbf{i} + \sin^2 t \mathbf{j} + \cos t \mathbf{k},$$

را در نقاط (i) $t = 0$ و (ii) $t = \pi/4$ بیابید.

تمرین ۱۰

نشان دهید که انحنای نمودار قطبی مسطح $r = f(\theta)$ در نقطه کلی θ مساوی است با

$$\kappa(\theta) = \frac{|2(f'(\theta))^2 + (f(\theta))^2 - f''(\theta)f(\theta)|}{[(f'(\theta))^2 + (f(\theta))^2]^{3/2}}.$$

تمرین ۱۱

گسترده مارپیچ مستدیر

$$\mathbf{r} = a \cos t \mathbf{i} + a \sin t \mathbf{j} + b t \mathbf{k},$$

را بیابید.